

Potřebují české sestry další typ vzdělávání „4+1“?

Prezidium ČAS

Česká asociace sester (ČAS), největší česká profesní organizace sester a ostatních zdravotnických pracovníků, by na základě své více než dvacetileté zkušenosti v oblasti vzdělávání a výkonu profese všeobecných sester a ostatních zdravotnických pracovníků chtěla vyjádřit svůj názor na návrh vzdělávání všeobecných sester tzv. systémem „4+1“.

V médiích se v poslední době objevují návrhy, aby se studium na střední zdravotnické škole rozšířilo o jeden rok (tzv. systém 4+1), který přinese dostatek vzdělaných a dobře připravených sestřiček schopných a ochotných pracovat v našem zdravotnictví. Tímto krokem se údajně zaplní prázdná místa odcházejících sester.

Česká asociace sester se s tímto názorem neztotožňuje a s návrhem 4+1 zásadně nesouhlasí, zejména proto, že toto opatření nepřinese žádná pozitiva pacientům.

Diskutovaný systém 4+1 je krokem zpět do minulosti. Naprostá většina rozvinutých zemí (kromě SRN) již vzdělávání sester na středoškolské úrovni opustila a vnímá je jako zastaralé a nevhodné pro sestru 21. století. Nově navrhovaný systém rozhodně nepodporí profesní růst a rozšíření odborných kompetencí sester, což může výrazně ovlivnit kvalitu ošetrovatelské péče. S tím rovněž souvisí finanční odměňování sester. V moderním systému ošetrovatelské péče bude potřebnější sestra, která bude schopna samostatně, komplexně a kvalitně zajistit péči o pacienty s různým typem diagnóz. Vzhledem k demografickým datům, která potvrzují stárnutí populace, lze očekávat nárůst poptávky po specializované péči o seniory s různým typem zdravotních či sociálních potřeb.

Zdravotnická zařízení musejí prokazovat, že poskytují kvalitní a bezpečnou zdravotní péči na nejvyšší odborné úrovni, což si žádá vysoce erudované a odborně zdatné zdravotníky. Celosvětovým trendem v ošetrovatelství je převzetí některých rutinních lékařských kompetencí sestrami.

Podmínkou však je, aby byla sestra natolik vzdělaná, aby byla tohoto převzetí schopna. Rozhodně nelze předpokládat, že absolventi studia 4+1 získají v jednom školním roce navíc takové znalosti a dovednosti, které výrazně rozšíří jejich odborné i měkké kompetence.

V některých zdravotnických zařízeních pracují již dnes týmy zdravotníků, které jsou sestaveny tak, aby bylo zajištěno efektivní uspokojení potřeb pacientů. Tým vede sestra specialista, vedoucí směny nebo staniční sestra, která plní i odborný dohled nad zdravotnickým asistentem, ošetrovatelkou a sanitářem. Každý z těchto zdravotnických pracovníků má svou roli a plní důležité úkoly. Tým dále tvoří všeobecné sestry, které pracují samostatně i ty, které ještě nezískaly „registraci“ a pracují pod odborným dohledem. Pokud vložíme do systému další profesi se vzděláním 4+1, bude systém ještě složitější než dosud a vznikne ještě větší zmatek v kompetencích, protože takový pracovník bude mít polovinu kompetencí všeobecné sestry a druhou polovinu zdravotnického asistenta.

Problém není ve vzdělávání, ale v penězích

Vzdělání zdravotnického asistenta trvá v současné době čtyři roky. Všeobecné předměty (matematika, občanská výchova, český jazyk apod.) jsou na střední zdravotnické škole stejné, ne-li důležitější, než odborné předměty (fyziologie, latina, psychologie a klinické obory – chirurgie, interna apod.). Přidáme-li k tomuto typu studia jeden rok odborné přípravy, nebudou ani poté absolventi splňovat podmínky závazné Směrnice

2013/55EU. **Stejně tak nelze předpokládat, že všichni tito absolventi půjdou okamžitě pracovat do zdravotnického zařízení, protože jejich finanční ohodnocení bude velmi nízké.**

Na základě našich zkušeností se kromě toho domníváme, že absolventi typu studia 4+1, nebudou dostatečně psychicky zralí pro náročnou zdravotnickou profesi, což je odradí od práce ve zdravotnických zařízeních. Současný trend ve společnosti je takový, že mladí lidé se snaží studovat co nejdéle a řada anket provedených ve školách potvrzuje, že využívají možnosti studovat jakoukoli další školu, než aby nastoupili do zaměstnání.

Nedostatek zdravotníků v ošetrovatelské péči není způsoben typem jejich kvalifikačního studia, ale nepoměrem náročnosti povolání a výší finančního ohodnocení.

Dalším problémem je personální obsazení jednotlivých oddělení. Počet sester na pracovištích je podhodnocen a v důsledku toho jsou sestry přetěžovány a mají tendenci odcházet za lepšími pracovními podmínkami. Například do zahraničí odcházejí sestry především kvůli zajíma-

vému finančnímu ohodnocení, i když migrace není snadný krok. Dále nejsou adekvátně vytvořené podmínky a motivační mechanismy v podobě kariérního a platového postupu, zvýšení kompetencí a jistoty zaměstnání, které by absolventy motivovaly k naplňování profesní kariéry v určitém oboru, ve kterém by se chtěli v budoucnu uplatnit.

Nedostatek sester nastal v ČR naposledy v roce 2008 a ČAS se už tehdy zasazovala o zlepšení jejich platových a dalších podmínek. V té době se podařilo zvýšit sestrám platy, což v kombinaci s dalšími faktory tehdejší nedostatek sester vyřešilo.

Stanovisko ČAS si klade za cíl upozornit odbornou zdravotnickou i laickou veřejnost na to, že pro zajištění kvalitní ošetrovatelské péče jsou nezbytně nutné vzdělané sestry, které jsou schopny poskytovat kvalitní ošetrovatelskou péči všem pacientům podle nejnovějších poznatků. S tím úzce souvisí i zvýšení prestiže povolání, spojené s motivací dalších zájemců o toto mimořádně náročné, ale potřebné povolání.

Obáváme se, že diskutovaný návrh vzdělávání systémem 4+1 by nic z toho neumožnil. Situace ve zdravotnictví by se jeho zavedením nezlepšila a ani problém s nedostatkem kvalifikovaných sester by systémově nevyřešil. Jen vzdělané a dobře zaplacené sestry budou schopny a ochotny poskytovat našim obyvatelům takovou zdravotnickou a ošetrovatelskou péči, kterou potřebují.

ČAS protestuje proti znevažování práce sester, která je náročná na odborné znalosti, specifické dovednosti, na soustředění, přemýšlení, samostatné vyhodnocení a propojování všech informací a na vyjádření empatie k pacientům. Snižování kvalifikačního vzdělávání sester, opřené pouze o argumenty typu „nutných finančních úspor“ nepovažujeme za opodstatněné a požadujeme kvalifikovanou diskuzi o tomto společensky závažném problému. Vždyť kvalitní zdravotní péči mají ve svém volebním programu téměř všechny politické strany.

ČAS je připravena odpovědět na další otázky týkající se tohoto tématu. ☒

Nedostatek zdravotníků v ošetrovatelské péči není způsoben typem jejich kvalifikačního studia, ale nepoměrem náročnosti povolání a výší finančního ohodnocení.

